

ปรับโฉม สภาพัฒน์

มุ่งสู่การเป็นองค์การภาครัฐสมัยใหม่

ในปี 2561 ที่ผ่านมามีถือได้ว่าเป็นปีแห่งการปรับโฉมและปฏิรูปองค์กรของ สศช. อย่างมีนัยยะสำคัญ สศช. ได้รับแรงผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทั้งด้านเทคโนโลยี โครงสร้างประชากร สภาพภูมิอากาศ สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมืองและความร่วมมือระหว่างประเทศ ฯลฯ ส่งผลให้ประเด็นการพัฒนาประเทศมีความเชื่อมโยงและซับซ้อนกันหลายมิติมากขึ้น ทั้งมีมิติภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในมิติต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามรูปแบบ ประเทศไทย 4.0 ในขณะที่เดียวกันบทบาทของภาคประชาชนที่มีเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาต้องคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของพื้นที่มากขึ้น ดังนั้นทิศทางการพัฒนาประเทศในปัจจุบันจึงยิ่งทวีความซับซ้อนมากขึ้นด้วย

ในช่วงปี 2561 กระแสการปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาประเทศเช่นสภาพัฒน์เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว รวมทั้งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 (พ.ร.บ.ยุทธศาสตร์ชาติฯ) และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 (พ.ร.บ.ปฏิรูปประเทศฯ) ได้กำหนดบทบาทภารกิจของ สศช. ไว้หลายเรื่อง ได้แก่ ให้ สศช. ทำหน้าที่

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศ ให้ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการ และเลขาธิการ สศช. เป็น กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

นอกจากนั้น พ.ร.บ.ปฏิรูปประเทศฯ ได้กำหนด ให้เลขาธิการ สศช. แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศแต่ละด้านได้ตามความเหมาะสม และให้ เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมร่วมกัน ของประธานกรรมการปฏิรูปทุกคณะ รวมทั้งการกำหนดให้ สศช. ทำหน้าที่ในการจัดทำรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ภายใต้พระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ

เพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบท การพัฒนาประเทศดังกล่าว สศช. จึงต้องมีการปรับบทบาท ครั้งใหญ่ เพื่อให้มีศักยภาพในการชี้ทิศทางการพัฒนา ประเทศในระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้นได้อย่าง ชัดเจน มีความสอดคล้องและบูรณาการกันในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติ ระดับแผนพัฒนาเฉพาะด้าน ระดับการพัฒนาในพื้นที่ เมือง และภาค อีกทั้งต้องทำ หน้าที่ประสานการขับเคลื่อนการพัฒนากับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาในประเทศอื่น ๆ ที่เข้มข้นมากขึ้น รวมทั้งยังมีบทบาทในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาประเทศ ในระดับยุทธศาสตร์ ระดับนโยบาย ระดับโครงการขนาดใหญ่เพื่อนำไปสู่ ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาอย่างแท้จริงด้วย โดย สศช. ได้ ดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการปรับบทบาท และโครงสร้างองค์กร เพื่อยกระดับศักยภาพของ สศช. สรุปได้ดังนี้

1. จัดทำร่างพระราชบัญญัติสภา พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.

สศช. ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติสภา พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. (พ.ร.บ. สศช.) เพื่อรองรับภารกิจและบทบาทการทำงานที่ เปลี่ยนไป โดยมีสาระสำคัญที่กระทบต่อโครงสร้าง การบริหารงานและบทบาทของ สศช. หลายประการ สรุปได้ ดังนี้

1) เปลี่ยนรูปแบบการบริหาร จาก “คณะ กรรมการ” เป็น “สภา” โดย “สภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ” มีองค์ประกอบจำนวนมากขึ้น คือ ประกอบด้วย ประธานสภา 1 คนและกรรมการสภา ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 15 คน ซึ่งทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ และมีกรรมการสภาโดยตำแหน่ง 8 ท่าน โดยเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติเป็นกรรมการสภาและเลขานุการและมีการปรับ หน้าที่และอำนาจของสภาฯ ให้ชัดเจนและรองรับ ภารกิจใหม่ ๆ มากขึ้น

2) ให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นได้อีกหลาย คณะ ได้แก่

- คณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่อง เพื่อสนับสนุนงานของสภาฯ ในการพิจารณาประเด็น การพัฒนาที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

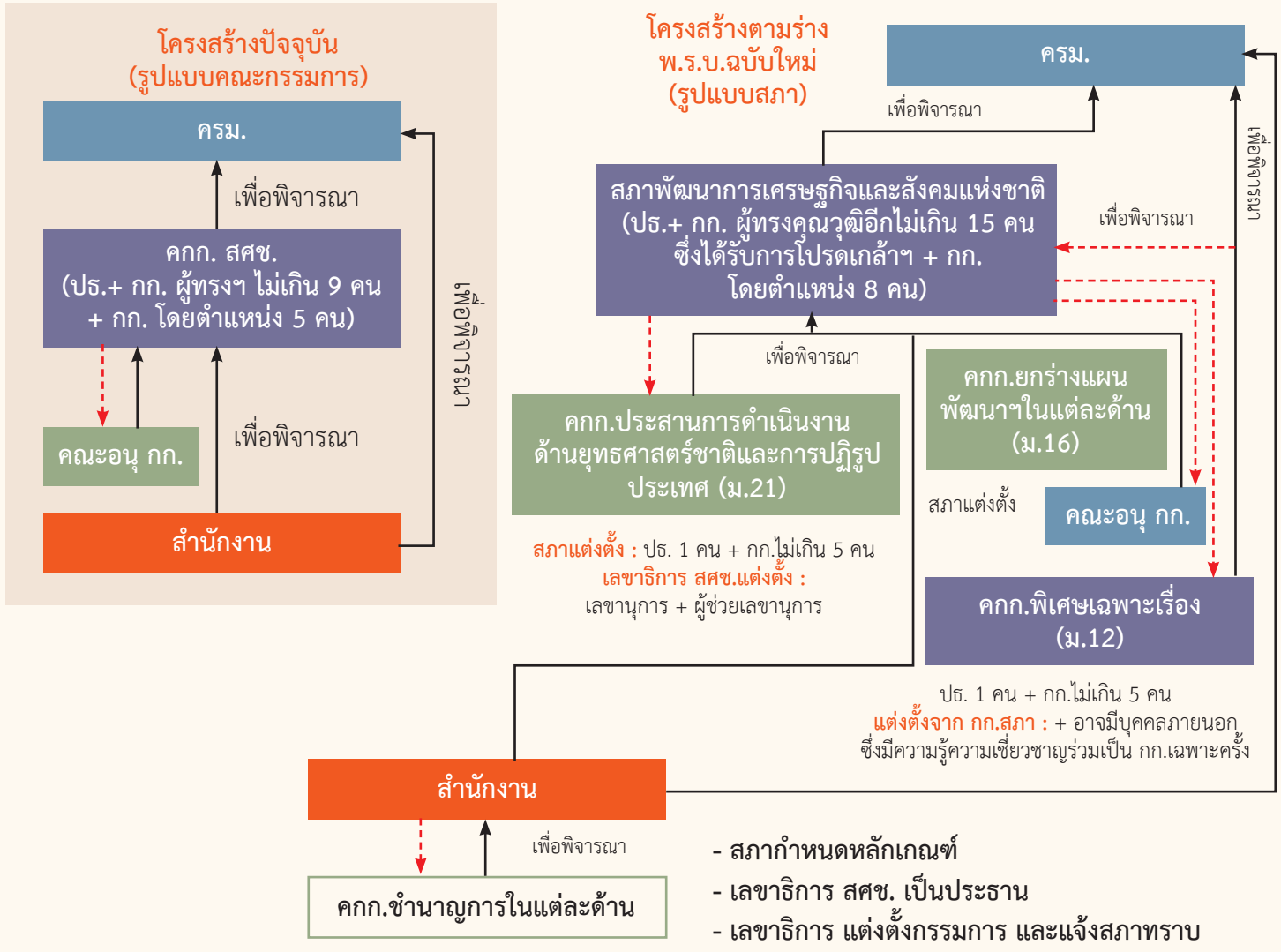
- คณะกรรมการประสานการดำเนินงาน ด้านยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ เพื่อทำหน้าที่ วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตาม ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน

- คณะกรรมการยกร่างแผนพัฒนาฯ ใน แต่ละด้าน เพื่อทำหน้าที่ยกร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติด้านต่าง ๆ ตามกรอบที่สภาฯ กำหนด

3) ปรับชื่อ “สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” เป็น “สำนักงาน สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” โดยมีหน้าที่ สำคัญคือ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และติดตามภาวะเศรษฐกิจ ของโลกและของประเทศ ประสานงานกับหน่วยงาน ของรัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดทำร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ จัดทำฐานข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม บัญชีประชาชาติ ของประเทศตามระบบสากล พิจารณาแผนงานและ โครงการพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม และของรัฐวิสาหกิจ ที่มีมูลค่าตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด จัดทำกรอบ การลงทุนประจำปีของรัฐวิสาหกิจในภาพรวม

รายละเอียดของโครงสร้างการทำงานที่จะเปลี่ยนแปลงไป ภายใต้ร่าง พ.ร.บ. สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ปรากฏในรูปแบบด้านล่าง

เปรียบเทียบโครงสร้างการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการและรูปแบบสภา

2. จัดตั้งสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา (Institute of Public Policy and Development)

เพื่อเสริมศักยภาพด้านการวิจัยนโยบายของ สศช. โดยเสนอการจัดตั้งสถาบันฯ ภายใต้โครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2561 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จัดตั้ง “สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา

(Institute of Public Policy and Development)” ในรูปแบบสถาบันภายใต้มูลนิธิพระยาสุริยานุวัตร ซึ่งเป็นมูลนิธิที่จัดตั้งอยู่แล้วภายใต้ สศช. โดยสถาบันฯ มีพันธกิจหลัก คือ การสร้างฐานสำหรับการวิเคราะห์วิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเชิงลึก (Intelligence) การวิเคราะห์คาดการณ์แนวโน้มอนาคตและผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Strategic Foresight / Trend and Future Analysis)

และการออกแบบและการพัฒนานโยบายสาธารณะ (Policy Design and Development) โดยมุ่งเน้นประเด็นนโยบายการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อการยกระดับประเทศไทยไปสู่ประเทศรายได้สูงตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งภารกิจของสถาบันฯ จะช่วยสนับสนุนการทำงานของ สศช. ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศในระยะยาว ที่อยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์วิจัยเชิงลึก มีการออกแบบนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศไทยในระยะยาวได้อย่างเหมาะสมและสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

พันธกิจหลักของสถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา

1

Intelligence

- พัฒนาเครื่องมือในการวิเคราะห์/วางยุทธศาสตร์
- พัฒนาบุคลากรด้านยุทธศาสตร์
- พัฒนาข้อมูล (Data) เช่น Regional I-O

2

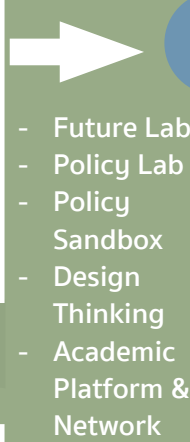
Strategic Foresight / Trend & Future Analysis

- การวิเคราะห์แนวโน้มอนาคตและผลกระทบการพัฒนา
- Strategic Environmental Assessment (SEA)

3

Policy Design and Development

- Growth/Competitive/Smart City
- New Economic Corridor
- การปรับโครงสร้างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการทั้งระบบ

นอกจากนี้ สศช. ยังได้ปรับโครงสร้างสำนักงานฯ โดยปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สศช. เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. สศช. ฉบับใหม่ รวมทั้งปรับกระบวนการทำงานและระบบการบริหารงานองค์การ เพื่อยกระดับคุณภาพ และประสิทธิภาพในการทำงานของสำนักงานฯ ให้เอื้อต่อการทำงานบทบาทภารกิจใหม่ได้อย่างคล่องตัวมากขึ้นด้วย